

دکتر مقصودی مدیر سابق پایگاه جهانی لوت در ایران مطرح کرد:

هیچ جای دنیا اثر ثبت جهانی مثل لوت رها نیست!

● استعفایم بدلیل نداشتن اعتبارات و اختیارات بود
● گروه‌ها از همه‌جا بدون مجوز وارد لوت می‌شوند

● مسائل لوت بدون دخالت استاندار حل نمی‌شود
● وزارت صمت در لوت مجوز اکتشاف معدن می‌دهد!

اسما پورزنگی آبادی

چرا از پژوهش در لوت حمایت نمی‌کنند؟

تخریب‌های دائمی

مقصودی سپس بیان کرد: «تا هنگامی که بالاترین مقام استان یعنی استاندار درگیر مسائل لوت نشود مشکلات این بیابان حل نمی‌شود».

وی اظهار کرد: «میراث‌فرهنگی استان (به‌عنوان متولی بیابان جهانی لوت) اینقدر مشکلات دارد، محیط زیست در حوزه طبیعت باجان آنقدر مشکلات دارند که می‌گویند حفظ خاک و سنگ و کلویت تجملی است و به آن نپردازد!».

مقصودی ادامه داد: «برخی این دیدگاه را دارند که تخریب‌هایی که خودروها در لوت ایجاد کنند مدتی بعد درست می‌شود در حالی که این طور نیست؛ میلیون‌ها سال طول کشیده تا این پهنه طبیعی ایجاد شده و اگر تخریب شود دیگر درست نمی‌شود. ممکن است یوزپلنگ ایرانی را بتوانند تکثیر و حفظ کنند ولی اثری که پدیده زمین‌شناختی محسوب می‌شود اگر نابود شود دیگر برنمی‌گردد. یک مورد آن منطقهٔ عسلویه است که برای توسعهٔ زیرساخت‌های نفتی، کلی آثار زمین‌شناختی در آن نابود شد. مگر ترمیم شد؟».

طرح جامع لوت

شما از کسانی بودید که از همان ابتدا بر وجود طرح جامع و مدیریت یکپارچه در لوت تاکید داشتید. اما طرح تهیه نشد. وقتی چنین نقشه راهی نباشد طبیعی است که هرکس براساس سلیقه و خواست شخصی عمل می‌کند. آیا قبول دارید که این اتفاقات مخرب در لوت ناشی از نبود طرح جامع یا مدیریت یکپارچه است؟

مدیر سابق پایگاه میراث جهانی لوت در پاسخ به این پرسش گفت: «ما طرح و برنامهٔ مدیریتی را تهیه و به وزارتخانه ارائه کردیم ولی از سرنوشت آن خبر ندارم. این طرح برای اجرا باید مصوب و ابلاغ می‌شد».

وی با بیان اینکه همچنان بر این نظرم که باید مدیریت جامع در لوت وجود داشته باشد و همهٔ دستگاه‌های مرتبط هماهنگ باشند، افزود: «برخی دستگاه‌ها هنوز نپذیرفته‌اند لوت جهانی شده و باید مدیریت شود. برخی می‌گویند بیابان کلا منطقهٔ قرمز است و هیچ‌کس حق ندارد وارد شود و می‌بینیم که همه هم دارند وارد می‌شوند و مدیریت نمی‌شود».

وی اضافه کرد: «مشکلات لوت مثل استخوان لای زخم شده است. باید این استخوان را برداریم و زخم‌ها را مداوا کنیم».

ادامه در صفحه ۷

فیلم و عکس‌هایی برایم ارسال شده که نشان می‌دهد لودرها در سمت دهنه‌غار دارند کار می‌کنند».

وی با بیان اینکه پیش از این، به ارزش‌های دهنه‌غار و خطری که انتقال آب آن دارد اشاره کردم، افزود: «ممکن است دهنه‌غار آب دائم نداشته باشد ولی وقتی سیلاب می‌آید آب بر روی سطح وسیعی از آن محدوده پخش می‌شود و اکوسیستم خاصی در آنجا شکل گرفته است».

مدیر سابق پایگاه ملی میراث جهانی لوت ادامه داد: «اگر مسیر این آب عوض شود که طبق شواهد و فیلم‌ها این اتفاق دارد رخ می‌دهد نیکایا و جیبرهایی که به محدودهٔ نیکایا می‌آیند دچار مشکل می‌شوند».

وی با بیان اینکه اطلاعات کاملی از جزئیات طرح ماهان ندارم، اظهار کرد: «انتظاری که از شرکت هواپیمایی ماهان داریم این است که نگاه جامع و فراگیری به لوت داشته باشد و بپذیرد که کل این بیابان باید مدیریت شود نه که صرفاً در مناطق خاصی از آن گردشگری توسعه پیدا کند».

غفلت از زیرساخت‌ها

مدیر سابق پایگاه میراث جهانی لوت سپس گفت: «ما از شرکت‌های بزرگ انتظارات بیشتری داریم. شرکت‌های بزرگ کارهای بزرگ و خوبی می‌توانند در حوزه گردشگری انجام دهند و بازار هدفشان هم بازارهای بزرگ بین‌المللی است ولی باید به مسائل محیط زیستی هم توجه کنند. وقتی اکوسیستم منطقه‌ای تغییر کند دیگر نمی‌توانید آن را درست کنید. وقتی عرصهٔ بیابان لوت دستکاری می‌شود دیگر نمی‌توان آن را ترمیم کرد».

وی ادامه داد: «انتظار داریم شرکتی مثل ماهان به‌عنوان معین اقتصادی، کارهای بزرگ‌تر و عام‌المنفعه‌تری در منطقه انجام دهد».

مقصودی اظهار کرد: «صحبت از این است که به ساکنان محلی آموزش داده‌اند اما فقط به ملک‌آبادی‌ها (روستایی که ماهان در آنجا سرمایه‌گذاری کرده است) آموزش داده‌اند. سوال این است که از دهسیف و شورآباد و شفیق‌آباد و دیگر روستاها چه حمایتی کرده‌اند؟».

وی با بیان اینکه فقط هم شرکت ماهان نیست، دیگر شرکت‌های بزرگ هم باید به این منطقه توجه ویژه داشته باشند، گفت: «ما نیاز به زیرساخت‌هایی مثل گیت ورودی و پارکینگ داریم. در لوت سرویس بهداشتی نداریم. تابلوهای تفسیر و معرفی و اخطار نداریم. علاوه بر این امکانات، به آموزش راهنمایان حرفه‌ای نیز نیاز داریم».

دانشیار دانشگاه تهران افزود: «ما به پژوهش در بیابان لوت نیاز داریم. ماهان و دیگر شرکت‌ها

به این پرسش که به جز معدن‌کاوای چه تهدیدهایی برای لوت وجود دارد؟ اظهار کرد: «جاده‌سازی یکی دیگر از مشکلات است. وقتی کارگاه ساخت جادهٔ شهدا - نهبندان فعال شد پرسیدیم شن و ماسه را از کجا برداشت می‌کنید؟ اول گفتند از سمت چهارفرسخ. مدتی که کار پیش رفت متوجه شدیم از محلی در نزدیکی عرصه و حریم شن و ماسه برای ساخت جاده برداشت می‌کنند».

وی افزود: «ما نمی‌گوییم جاده نباید باشد ولی جاده نباید موجب تخریب اثر بشود».

مقصودی با بیان اینکه به جز این، جاده‌های دیگری هم ممکن است احداث کنند، ادامه داد: «مثلاً ممکن است به سمت گندم‌بریان هم جاده‌ای ایجاد شود».

نگرانی از طرح ماهان

وی اظهار کرد: «یکی از مشکلات جدی لوت این است که هرکسی با انگیزه‌های وارد می‌شود و بعد کاری دیگر انجام می‌دهد».

دانشیار دانشگاه تهران توضیح داد: «یکی از شرکت‌ها گفته بود می‌خواهیم آرتمی‌زیا در دریاچهٔ لوت کشت کنیم و پرورش دهیم. اول با این بهانه بود، بعد گفتند نه می‌خواهیم گردشگری را توسعه دهیم. گفتیم طرح را بیاورید. طرحی ارائه کردند که وقتی من مدیر پایگاه بودم، چندبار در شورای فنی لوت بررسی شد. در نهایت با کلیات آن به شرطی که سازهٔ ثابت و کانال آبیاری برای انتقال آب ایجاد نکنند موافقت اولیه صورت گرفت ولی الان می‌بینیم دارند مداخله در عرصهٔ بیابان انجام می‌دهند».

وی افزود: «اگر آب از آبریز دهنه‌غار که آب نسبتاً خوبی دارد به سمت دیگری انتقال داده شود بخشی از نیکایا در شمال‌غربی بیابان لوت از بین می‌رود. ضمن اینکه منطقهٔ موردنظر، نزدیک دریند راور است که پناهگاه حیات وحش است و جیبرها تا اینجا می‌آیند و تغذیه می‌کنند».

وی تصریح کرد: «این طرح اکوسیستم منطقه را تغییر می‌دهد».

مقصودی در پاسخ به اینکه این طرح همان است که می‌گویند هواپیمایی ماهان قصد دارد در لوت اجرا کند؟ گفت: «جزئیات آنچه که قرار است انجام بشود را نمی‌دانم ولی طرح‌ها از طرف شرکت هواپیمایی ماهان است».

وی در پاسخ به این پرسش که در زمان مدیریت شما تنها موافقت اولیه به این طرح داده شد؟ اظهار کرد: «تا زمانی که من بودم موافقت اولیه داده شده بود».

عضو هیات علمی دانشگاه تهران در پاسخ به این پرسش که طی هفته‌های اخیر نگرانی از فعالیت ماهان در لوت در استان کرمان زیاد شده و گفته می‌شود با لودر در حال انجام فعالیت در بیابان هستند. اطلاعات جدیدی در این خصوص دارید که بدانیم ماهان قصد انجام چه کاری دارد؟ گفت: «از نزدیک ندیدم ولی

می‌بینیم که گروه‌های متعدد از هرجا که می‌خواهند بدون مجوز وارد لوت می‌شوند؛ از شرق، از شمال، از جنوب، از غرب و هیچ مدیریتی وجود ندارد».

وی ادامه داد: «برخی می‌گویند در بیابان لوت فشار گردشگری زیاد است. من این دیدگاه را قبول ندارم و معتقدم که این‌طور نیست. مسئله این است که گردشگرانی که به لوت می‌روند مدیریت نمی‌شوند. کافی است گردشگرانی که به لوت می‌روند را با بازدیدکنندگان ژئوپارک‌های چین یا پارک‌های ملی کشورهای دیگر مقایسه کنید. می‌بینید که آن‌ها میزان چه آمار بالایی از گردشگران هستند ولی کاملاً مدیریت شده است».

وی اظهار کرد: «گردشگر باید بداند که برای ورود به لوت نیاز است که مجوز بگیرد و باید بداند از کجا مجوز بگیرد. گردشگرانی که وارد لوت می‌شوند باید پایش شوند، باید در مسیرهای مشخصی تردد کنند ولی الان این وضعیت وجود ندارد».

معدن‌کاری در عرصهٔ لوت

وی با اشاره به اینکه ناهماهنگی زیادی بین دستگاه‌های مسئول در حوزهٔ لوت وجود دارد، گفت: «همین الان اگر به سایت وزارت صنعت، معدن و تجارت سر بزنید می‌بینید که دارند در عرصهٔ بیابان لوت مجوز اکتشاف (معدن) می‌دهند! مگر به این وزارتخانه ابلاغ نشده که بیابان ثبت جهانی شده؟ وقتی امروز مجوز اکتشاف دادند چند روز دیگر پروانهٔ بهره‌برداری را هم خواهند داد. چطور می‌شود که وزارت صمت در عرصهٔ بیابان لوت مجوز اکتشاف و بهره‌برداری می‌دهد؟ مشابه اتفاقی که در کوه ملک‌محمد رخ داد و هیچ‌کس متوجه نشد و وقتی مطلع شدیم جلوی آن گرفته شد».

وی افزود: «من فکر می‌کنم همین الان هم کسانی دارند در لوت معدن‌کاوای می‌کنند؛ البته بیشتر در جهت لوت در خراسان جنوبی که معادن بیش‌تری دارد».

وی تصریح کرد: «اینکه مداخله‌کنندگان متعدد هستند مدیریت لوت را سخت کرده است». مقصودی با بیان اینکه معدن‌کاوای یک مشکل اساسی در کل کشور است، اظهار کرد: «ما نیاز به معدن داریم و هیچ‌شکی در این نیست ولی باید ضوابط رعایت شود».

وی گفت: «معدن چقدر اشتغال ایجاد می‌کند؟ گردشگری ۱۰۰ برابر آن اشتغال ایجاد می‌کند. الان به بهانهٔ اشتغال در بخش معدن تمام مناطق کشور را دارند شخم می‌زنند. همه هم که به بهره‌برداری نمی‌رسد ولی با عملیاتی که انجام می‌دهند تخریب‌هایی در طبیعت برجا می‌گذارند».

جاده‌سازی تهدیدی علیه لوت

مدیر سابق پایگاه جهانی لوت در پاسخ

هشت سال می‌شود که بیابان لوت ثبت جهانی شده است. در تمام این سال‌ها، مسئولان پایگاه میراث جهانی لوت در کشور و در کرمان، از بی‌توجهی به ارزش‌های این بیابان سحرانگیز و کمبودها و مشکلاتی که برای مدیریت آن وجود دارد گفتند و گفتند و آن‌قدر به این گفته‌ها و خواسته‌ها بی‌توجهی شد که دکتر مهران مقصودی نومید شد و از مسئولیت پایگاه میراث جهانی لوت استعفا کرد.

برای کسانی که از جایگاه علمی دکتر مقصودی و کوشش‌ها و دلسوزی‌هایی که برای لوت داشته باخبرند، کناره‌گیری‌اش از مدیریت این عرصهٔ جهانی خبر نگران‌کننده‌ای است.

دکتر مقصودی عضو هیات علمی دانشگاه تهران و کسی است که مدیریت تهیهٔ پروندهٔ ثبت جهانی لوت را برعهده داشت. ما همسایگان لوت در کرمان و سیستان‌و بلوچستان و خراسان جنوبی، بخش زیادی از جهانی شدن این بیابان شگفت‌انگیز را مدیون تلاش‌ها و زحمات او هستیم. پس از ثبت جهانی، مقصودی به‌عنوان مدیر پایگاه ملی لوت به فعالیت‌های خود ادامه داد و اکنون از این مسئولیت کناره‌گیری کرده است.

با او تماس گرفتم تا بدانم چرا استعفا کرده است؟ در پاسخ، از چالش‌هایی سخن گفت که لوت سالیان سال است که با آن دست به گریبان است ولی کسی از آن‌ها که دست‌شان می‌رسد برای آن قدمی برنمی‌دارد.

دکتر مقصودی در پاسخ به این پرسش که چرا استعفا کردید؟ گفت: «برای مدیریت یک مکان به خصوص عرصه‌های طبیعی، همسویی و حمایت مادی و معنوی تمام نهادهای متولی نیاز است. مشکلی که در لوت وجود داشت این بود که حفاظت و مدیریت این بیابان در اولویت دستگاه‌ها نبود و می‌توان گفت این بیابان رهاشده بود. در لحاظ مالی در تنگنا قرار داشتیم در حالی که در حوزهٔ زیرساخت‌ها، آموزش، پژوهش، معرفی، تفسیر و سایر حوزه‌ها به اعتبارات نیاز داشتیم که داده نشد».

وی با بیان اینکه برای حفاظت از لوت نیاز به یگان حفاظت داشتیم، ادامه داد: «می‌شود یک اثر ثبت جهانی شود ولی یگان حفاظت با نیروی انسانی و تجهیزات کافی نداشته باشد؟. وی یادآور شد: «وقتی یک اثر در فهرست جهانی و حتی ملی قرار می‌گیرد به خاطر ارزش‌هایی است که دارد و باید از این ارزش‌ها حفاظت شود. ما تجهیزات و نیروی انسانی لازم برای حفاظت از لوت را نداشتیم».

اثر رها شده

مدیر سابق پایگاه جهانی ملی بیابان لوت سپس گفت: «ما نه اعتبارات لازم و نه اختیارات لازم را داشتیم. به‌عنوان مسئول پایگاه تاکید داشتیم که بیابان به گونه‌ای مدیریت شود که مثلاً گردشگران و آفرودها در روزهای خاص و به تعداد مشخص وارد بیابان شوند و در مسیرهای مشخص تردد کنند اما نه در استان کرمان و نه دو استان دیگر به تفاهم نرسیدیم و نتوانستیم به مسئولان بقبولانیم که باید فکری اساسی برای این موضوع شود و بیابان مدیریت و پایش شود. تنها در استان کرمان در مقطعی دستگاه جی.بی.اس به خودروها نصب می‌شد تا هرکس وارد بیابان می‌شود در مسیرهای مشخص تردد کند».

وی تصریح کرد: «هیچ جای دنیا اثری نیست که ثبت جهانی باشد و مثل لوت رها باشد». مقصودی با بیان اینکه این وضعیت در حالی است که گردشگر خارجی زیادی که به لوت باید ندریم، افزود: «در شبکه‌های اجتماعی

